

Troia sense déus?

Coincideixen a les llibreries dues traduccions de dues adaptacions que descontextualitzen l'obra d'Homer • Derek Walcott ha versionat l'«Odissea» i Alessandro Baricco ha fet un resum de la «Ilíada» • Jordi Carrión

Narrativa

Ilíada

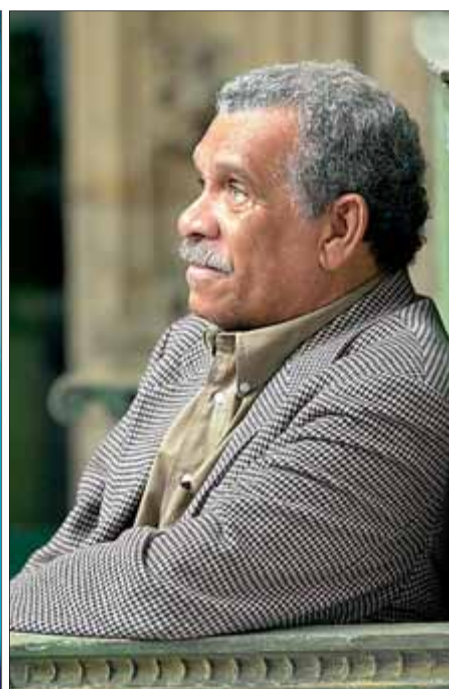
Alessandro Baricco
La Magrana
Barcelona, 2005

La Odissea

Derek Walcott
Traducció de Jenaro i Manuel Talens
Visor
Madrid, 2005

Vet aquí dues versions post-modernes d'Homer. D'una banda, la *Ilíada* de Baricco; el text grec en la ploma de l'escriptor italià; la gran tradició occidental perpètuament reescrita des de les coordenades pròpies. De l'altra, l'*Odissea* de Walcott; el text grec des de la mirada de l'escriptor del Carib; la gran tradició occidental sobtadament descontextualitzada, reescrita des de la perifèria.

El 1990, Walcott va publicar *Omeros*, poema circular en què un pescador de l'illa de Saint Lucia, Achille, esdevenia la reencarnació contemporània d'Ulisses; en l'obra, un xaman indi i altres personatges feien confluïr les pèrdues tribals d'Amèrica amb la tragèdia de l'esclavatge africà, alhora que dos arxipèlags, el grec i l'antillà,

Alessandro Baricco i Derek Walcott han revisitat la «Ilíada» i l'«Odissea», respectivament. ESTEBAN COBO - EFE / SP

**Laversió
de Walcott
de l'«Odissea»
està escrita des
de la perifèria**

es redefinien mútuament. El 2000 va publicar *Tiopo-lo's Hound*, el relat en vers dels viatges complementaris de dos artistes del Carib, Camille Pissarro i el mateix escriptor. Entre aquestes dues obres se situa *The Odissey* (1992), escrita per encàrrec de la Royal Shakespeare Company, una nova aposta pel diàleg intercontinental i pel qüestionament dels centres del canó occidental, que l'any passat va ser traduïda i representada al Fes-

tival de Teatro Clásico de Mèrida.

Billy Blue, cantant de blues, hi assumeix el paper de cor dramàtic. El Ciclop és el tirà d'una societat policial i autoritària en què els homes són reduïts a ovelles. Circe és una *madame de pu-ticlub* que creu que els homes són porcs: en la convicció hi ha la seva màgia. Odisseu participa en un ritual *shangó*. Malgrat això, en l'obra predominen les escenes fidels al text homèric.

Estranyament fidels, amb l'alternança de tons: del més greu a l'acudit sexual i al vulgarisme, sempre dins el virtuosisme lingüístic de Walcott. En el conjunt s'imposa una visió de la història en què Troia esdevé el centre semàntic inassolible. La guerra de Troia és un trauma col·lectiu. Helena: la prova que l'home pot declarar guerres sagnants per les raons més inversemblants. Els guerrers: golafres de valors molt menys sòlids que

els de Penèlope. I, seguint aquesta lògica, abans de reconèixer el seu marit, Penèlope, que ha estat teixint i desteixint un sudari, exclamarà, davant la muntanya de cadàvers dels seus festejadors assassinats: «¡Haber convertido esto en una segunda Troya! ¡Cuándo aprenderéis los hombres!».

Walcott manté la presència de la divinitat personificada; Baricco, en canvi, elimina els déus, en una versió que va néixer per ser llegida davant deu mil persones. La idea no em sembla feliç, però sí que sintonitza amb els nostres dies. Dies de resum i de teleliteratura. L'escriptor italià coneix molt bé l'ofici de narrar i signa un relat polifònic, àgil i captivador, en la línia del seus llibres de creació. *Homer, Ilíada*: una tarda de lectura –per als que hi troben plaer.

La competent traducció de *The Odissey* dels germans Talens evidencia la distància que la separa de l'original, en el qual quan Telemac crida: «*Odysee*», Eco li respon: «*Sea*», i quan diu «*I want to see you, father!*», Echo li diu: «*Farther, farther...*». Estem, doncs, davant dobles traduccions. Que cadascú hi busqui el sentit.

Pura natura

Narrativa

Exercicis respiratoris

Rafa Gomar
Bromera
Alzira, 2005

Anna Tomàs

Rafa Gomar (Gandia, 1955) va començar conreant la poesia, però ha esdevingut un dels grans escriptors de relats del nostre àmbit lingüístic. De la seva ploma han nascut reculls de contes tan

notables com ara *A la fi de l'atzucac*, *Viure al ras* i *Complicitat*. Ara ens torna a demostrar la seva destresa literària amb els divuit contes agrupats a *Exercicis respiratoris*, una obra en què reprèn temes de títols anteriors, com ara la soledat, la rutina, la innocència, la comunicació i el goig de viure.

Però el més sorprenent de Gomar com a rondallaire no són els temes de les seves històries, sinó el dis-

curs i recursos que emprava per abordar-los. Així, *Solidaris*, la carta d'una filla als seus pares morts tot lloant-ne l'enteresa i coratge que van demostrar en la lluita contra els règims feixistes, desprèn un lirisme punyent; *Desert*, la desolació d'un home que s'ha quedat sense feina i intenta sobreposar-se a les rauxes que l'impulsen a robar o a llançar-se sota les rodes d'un cotxe, destaca per la cruesa que concentra cada frase, i *Pura*

natura!, el monòleg d'un salmó que es revela contra el seu destí, és una paròdia en tota regla.

No totes les narracions es mantenen al mateix nivell, però n'hi ha un bon grapat de remarcables, precisament per aquest talent lingüístic i formal de l'autor, que en tots els relats efectua un joc de distracció que permet sorprendre el lector quan menys s'ho espera. No us el deixeu perdre.

El narrador valencià Rafa Gomar. SP